

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

АГІШЕВА Анна

Кропивницьке вище професійне училище

ЛУНГОЛ Ольга

Донецький державний університет

внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0001-8128-0072>

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Постановка проблеми. У світі, де цифрові технології стрімко інтегруються в усі сфери життя, цифрова компетентність стає невід'ємною частиною професійного розвитку педагога. При цьому цифрова компетентність визначає не просто вміння користуватися комп'ютером, а включає комплекс знань, умінь, навичок і ставлень, необхідних для ефективного використання цифрових технологій в освітньому процесі.

Щоб ефективно застосовувати цифрові інструменти в освітньому процесі та постійно вдосконалюватися, педагогу необхідно опанувати нові ІТ можливості, як за напрямком дисципліни, так і загальні цифрові педагогічні ресурси, а також вміти загалом орієнтуватися в постійно зростаючому та швидкозмінному цифровому просторі.

Розвиток цифрової компетентності педагога має передбачати поступове проходження кількох ключових етапів: від здатності самостійно розв'язувати технічні проблеми до активного застосування цифрових технологій в освіті. Цей процес включає в себе постійне розширення знань про цифрові інструменти, відстеження технологічних інновацій, регулярне удосконалення практичних навичок і накопичення досвіду використання цифрових технологій.

Викладення основного матеріалу. В науковій літературі існують різні визначення понять «цифрова компетентність» та «цифрова компетентність педагога». Цифрову компетентність педагога, в даному дослідженні, ми будемо розглядати як здатність ефективно використовувати цифрові технології для планування, організації, проведення та оцінювання освітнього процесу. Цифрову компетентність педагога має включати в себе низку факторів:

– технічні навички (загальні вміння роботи з комп'ютером, офісним програмним забезпеченням, онлайн-платформами тощо);

– педагогічні навички (використання цифрових інструментів для створення інтерактивного освітнього контенту, організації дистанційного навчання, обміну інформацією зі здобувачами освіти тощо);

- інформаційно-аналітичні навички (пошук, аналіз, оцінювання та використання інформації з цифрових джерел);
- комунікаційні навички (спілкування зі здобувачами освіти, батьками та колегами в цифровому середовищі);
- етичні та безпекові навички (дотримання правил цифрової безпеки, захист персональних даних, протидія кібербулінгу тощо).

Цифрова компетентність дозволяє педагогу зробити навчання більш інтерактивним, захоплюючим та результативним. Використання цифрових інструментів відкриває безмежні можливості для створення цікавих занять по дисципліні, проведення віртуальних екскурсій, онлайн-тестів, розробку інтерактивних матеріалів та ін., що стимулює здобувачів освіти до активної участі в освітньому процесі.

На основі вищевикладеного ми виділяємо три рівні розвитку цифрової компетентності педагога:

1. Базовий рівень, що передбачає загальне розуміння педагогом цифрових технологій та їх періодичне застосування для вирішення окремих освітніх завдань.

2. Цифрове використання, як регулярне та ефективне застосування цифрових інструментів у педагогічній діяльності.

3. Цифрову трансформацію, через творче використання цифрових технологій в освітньому процесі, постійний розвиток та вдосконалення цифрових навичок педагога.

Володіючи цифровою компетентністю, педагог може навчити здобувачів освіти критично мислити та аналізувати інформацію з цифрових джерел. В епоху фейкових новин та інформаційного перевантаження це вміння є особливо важливим. Педагог має допомагати здобувачам освіти розпізнати правдиву інформацію від неправдивої, оцінювати надійність джерел та навчати їх формувати власну думку.

У випадках непередбачених та складних обставин для освіти, таких як пандемія COVID-19, воєнна агресія росії проти України, саме цифрова компетентність дозволяє педагогу швидко та якісно організувати дистанційне навчання, використовуючи онлайн-платформи, відеоконференції та інші цифрові інструменти, щоб забезпечити безперервність навчання та підтримувати активний зв'язок зі здобувачами освіти. Постійне вдосконалення цифрової компетентності дозволяє педагогу залишатися в курсі сучасних тенденцій в освіті через онлайн-курси, вебінари, статті та інші ресурси для саморозвитку й обміну досвідом як з вітчизняними колегами, так і закордонними.

Маючи багаторічний досвід викладання, можемо з впевненістю сказати, що цифрова компетентність перестала бути просто бажаним навиком – це абсолютна необхідність для сучасного педагога. На власному досвіді ми постійно переконуємося, наскільки ефективніше стає навчання, коли вміло використано цифрові інструменти не лише для передачі знань, але й для

активного залучення здобувачів освіти, розвитку їхнього критичного мислення та підготовки до цифрового майбутнього.

Використання онлайн-платформ для тестування та оцінювання, таких як GoogleForms, Kahoot!, Наурок чи Formative, дозволяє нам миттєво отримувати зворотний зв'язок про рівень засвоєння матеріалу кожним здобувачем освіти. Замість витратити час на ручну перевірку великої кількості робіт, ми можемо оперативно виявляти проблемні зони та коригувати свій підхід до навчання. Наприклад, аналізуючи результати онлайн-тесту, за допомогою вище перелічених програмних засобів, ми одразу бачимо, які теми або питання викликали найбільше труднощів й можемо приділити саме цим тематичним напрямкам більше уваги на наступному занятті.

Звісно, не всі здобувачі освіти мають однаковий рівень цифрової грамотності, тому доводиться певний час приділяти увагу на навчання базових навичок роботи з онлайн-інструментами, які в подальшому активно використовуємо на заняттях. Проте, спостерігаючи за прогресом здобувачів освіти у вивченні дисципліни та як вони впевнено використовують цифрові технології для навчання та саморозвитку, розуміємо, що інвестиції в розвиток цифрової компетентності як здобувачів, так і педагогів, є абсолютно виправданими.

Окремої уваги заслуговує питання безпеки цифрового середовища в освітньому процесі. Педагог повинен не лише сам дотримуватися основ кібергігієни, але й бути прикладом для здобувачів освіти у відповідальному використанні цифрових технологій. Даний процес передбачає розуміння ризиків, пов'язаних із збереженням персональних даних, недопущенням шкідливого програмного забезпечення, дотриманням авторського права та етичних норм цифрової поведінки. Важливим завданням освітян є формування у здобувачів освіти навичок цифрової безпеки як ключового елементу їхньої загальної інформаційної грамотності.

Висновки. Узагальнюючи вищесказане, можемо констатувати, що цифрова компетентність педагога – це не лише технічна здатність використовувати сучасні ІТ-інструменти, але й стратегічне мислення, педагогічна адаптивність і готовність до постійного вдосконалення. Вона стає запорукою ефективної взаємодії педагога зі здобувачами освіти, основою формування сучасного освітнього середовища та важливим чинником забезпечення якості освіти в умовах цифрової трансформації суспільства. У цьому контексті підвищення рівня цифрової компетентності педагогічних працівників має стати одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Інновації в організації досліджень та розробок у галузі інформаційно-комунікаційних технологій в освіті у світлі викликів XXI сторіччя. URL: <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v8/i10/7.pdf> (Дата звернення 12.04.2025).

2. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. URL: Електронний збірник наукових праць ЗОІППО – № 3(55) – 2023 <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf>

3. Лунгол О., Абуватфа С. Організація освітнього процесу в кризових умовах. Здоров'я і суспільство в умовах війни: Збірник наукових статей. Кропивницький : ЦРПЛ, 2022. С. 384 – 386.

БЕРЕСТ Тетяна

Комунальний заклад «Ліцей
«Перспектива» Світловодської міської
ради» Кіровоградської області

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЯК СКЛАДОВА ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Стрімке впровадження цифрових технологій у освіту, вимагає від учасників освітнього процесу певних знань про безпеку та ризики, що чатують на них у Інтернет просторі. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності вчителя включає в себе і знання та вміння захистити свої персональні дані від зовнішнього втручання. Використання в умовах дистанційного або змішаного навчання великої кількості різноманітних цифрових застосунків, несе певні ризики як для вчителя так і для учнів та їх батьків. Розглянемо основні з них.

Створення облікових записів на різних платформах, вимагає використання надійного пароля для захисту своїх даних. Ознаки надійного паролю: не містить особисту інформацію (дату народження, номер телефону, ім'я домашнього улюбленця); складається із 12 та більше символів (серед них цифри, великі літери та спеціальні символи); легко запам'ятовується конкретною людиною, але є беззмістовним для інших (наприклад, назва улюбленої пісні чи фільму де голосні введені великими літерами, а деякі приголосні замінені цифрами); періодично його змінюють. Важливо використовувати різні паролі. Зламавши один Ваш обліковий запис, скажімо у соціальних мережах, шахрай спробує використати його як пароль, наприклад, до інтернет-банкінгу, тоді наслідки можуть бути сумнішими. Надійний пароль можна створити за допомогою генератора паролів [6].

На сьогодні, наш смартфон та його номер є найбільшим джерелом персональних даних кожної людини [1]. Смартфон містить можливості доступу до email листувань, соціальних мереж, месенджерів, інтернет-банкінгу, мобільних застосунків тощо. Способи захисту: пароль (краще 12 цифр) та біометрія (сканер відбитка пальця, розпізнавання обличчя). Наш